

ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА

УДК 303.442.3

Людмила ГЛЄБОВА,
к.філол.н., доцент кафедри історії,
археології, інформаційної та архівної справи,
Центральноукраїнський національний технічний університет

ЧИТАННЯ ТА АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ АНАЛІТИЦІ

«Аналіз текстів документів» розглядається дослідниками як «базова технологія інформаційно-аналітичної роботи» [1]. Справедливо акцентуючи увагу на тому, що «традиційний аналіз документів є однією з найважливіших аналітичних технологій, значення якого важко переоцінити», Л. Яценко зазначає, що «основна слабкість традиційного аналізу – суб'єктивність, оскільки будь-яка інтерпретація документа дослідником... залежить від особи аналітика» [1]. На нашу ж думку, саме суб'єктивність традиційного аналізу є як слабкою, так і сильною його стороною, оскільки суб'єктивний компонент, ми переконані, є вагомим підґрунтям інформаційної аналітики. Повною мірою сказане стосується і процесу аналізу літературного твору загалом, та першого його етапу – вдумливого читання, значення якого в аналітиці важко переоцінити. Автори книги «АНАЛИТИКА: методология, технология и организация информационно-аналитической работы» Ю. Курносів та П. Конотопов стверджують, що «слід також зауважити, що читання періодичних видань, спеціальної літератури, присвяченої найрізноманітнішим галузям людської діяльності, художньої (і навіть не дуже художньої) літератури має бути такою ж звичкою аналітика, як чищення зубів та інші повсякденні «ритуали». Так, наприклад, навіть читання макулатури жанру «фентезі» може виявитися не зайвим, оскільки дозволяє виявити стильові кліше в ідеологічній літературі, адресованій молоді, чи самим активно використовувати «рідну мову» 14-17-річних для організації запрограмованого психологічного та ідеологічного впливу» [2, 49]. Отож, читати аналітикові не просто необхідно, це – надважлива умова його творчої діяльності, самовдосконалення і професійного зростання. На нашу думку, підоснову розвитку аналітичних здібностей студентів може забезпечити процес проведення аналізу художнього твору. Відомий літературознавець В. Марко пропонує таке визначення поняття аналіз – «уявна (мислительна) операція над твором, яка передбачає членування його частин (складники змісту і форми), виділення певних частин, дослідження їхніх особливостей, визначення місця й функціональної ролі в загальній системі твору, встановлення характеру взаємодії з іншими його частинами» [3, 14]. Таким, що «найбільше відповідає природі художнього твору» науковець вважає «аналіз взаємодії змісту і форми» [3, 18]. «Основи аналізу

літературного твору» – це, окрім усього іншого, і практичний посібник з аналізу творів художньої літератури, де представлений надзвичайно вдалий, на нашу думку, короткий розгляд складників змісту і форми, що є результатом багаторічного практичного досвіду викладача, науковця, літературознавця, знавця людської психології – Василя Петровича Марка. Отож, представлений аналіз включає в себе вивчення складників змісту та форми у їх єдності. До таких складників належать [3, 6 – 9]:

➤ Складники змісту: тема (життєвий матеріал, проблеми, що поставлені у творі); ідея літературного твору (за шаблями втілення, за параметрами проблематики, за формою втілення).

➤ Складники форми: композиційна форма (сюжет, позасюжетні елементи, групування персонажів, наявність (відсутність) оповідача у структурі твору); сюжетна форма; образна форма; викладова форма; родово-жанрова форма; власне словесна форма.

Вивчення складників змісту та форми у їх єдності та взаємозв'язку спрямоване на успішне проведення літературознавчого аналізу та дозволяє, на нашу думку, наскільки це узагалі можливо, уніфікувати і формалізувати процес аналізу твору художньої літератури. Ця схема може бути використана під час викладання навчальних курсів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справи», а зокрема й курсу інформаційно-аналітична діяльність, оскільки постійне читання, опрацювання, аналіз та осмислення прочитаного – найприкметніша ознака аналітика, рушійна сила та універсальний механізм його самовдосконалення.

Важко не погодитися із думкою, що «аналітична діяльність нерозривно пов'язана з процесом інтелектуального дорослішання людства. Починаючи з античних часів, нею займалися кращі і передові уми всіх народів. Стародавні філософи, вчені середньовіччя і епохи Відродження, енциклопедисти Нового часу, творці індустріального суспільства і новітніх інтелектуальних технологій ХХ століття – хто вони? Перш за все, це високорозвинені особистості, не схильні до стадного мислення, подвижники думки і духу, це стихійні або свідомі «системщики», які вміють вирощувати нову якість з уже наявної інформації, робити прорив у нове» [2, 10]. Неодмінною умовою формування таких аналітиків – «подвижників духу і думки», основою основ для «інтелектуального дорослішання людства» навіть і в електронну епоху (а особливо в електронну епоху!) вважаємо читання і аналіз художніх творів.

Джерела та література

1. Інформаційно-аналітична діяльність: основи теорії» (Для студентів денної та заочної форми навчання) / укладач доц. Яценко Л Є. Одеса: ОНПУ, 2014. 79 с.

2. Курносів Ю.В., Конотопов П.Ю. АНАЛИТИКА: методология, технология и организация информационно-аналитической работы. Москва: Издательство «Русаки», 2004. 550 с.

3. Марко В. Основи аналізу літературного твору: Навчально-методичний посібник. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2003. 32 с.